

SPIS TREŚCI

Od Redaktora**OBSZARY PRAKTYKI EDUKACYJNEJ**

Kazimierz Ostrowski – Konflikt szkolny w świetle psychomanipulacji uczniowskich i wychowawcze środki zaradcze 3

WOKÓŁ MYŚLI O WYCHOWANIU

Paweł Prüfer – Człowieczeństwo i podmiotowość w jednostkowo-społecznym scaleniu. Horyzont linearno-cyklicznego dojrzewania 8

Dominika Nelkowska – Natura zmian rozwojowych – przemiany w zakresie definiowania zjawiska rozwoju 15

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Marcin Dzikowski – Od szkoły podstawowej do doktoratu, czyli co zrobić, by przez całą edukację nie popełniać tych samych błędów? Refleksja praktyczna na przykładzie kształcenia polonistycznego 18

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Katarzyna Sadowska, Anna Cwalina – W dialogu z dzieckiem do lat trzech 22

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Klaudia Kowalska – Sketchnoting nowym alfabetem? Próba konceptualizacji zjawiska w pryzmacie koncepcji Podwójnego Kodowania Alana Paivio 31

LEKTURY STARE I NOWE

Tymoteusz Ławecki, Klaudia Żernik – Proces socjalizacji pierwotnej i wtórnej a jakość dzieciństwa twórczych dzieci w młodszym wieku szkolnym 41

Streszczenia artykułów w języku angielskim i polskim są zamieszczone na stronie internetowej: www.weakapit.pl

Redakcja naukowa niniejszego numeru:

Jan A. Malinowski

CONTENT

Letter from the Editor**EDUCATIONAL PRACTICE**

Kazimierz Ostrowski – School conflict in the light of manipulative student behavior and pedagogical remedial measures 3

AROUND THE PEDAGOGICAL THOUGHT

Paweł Prüfer – Humanity and subjectivity in individual and social integration. The horizon of linear and cyclical maturation 8

Dominika Nelkowska – The nature of developmental change 15

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

Marcin Dzikowski – From primary school to PhD – What to do to avoid the same mistakes throughout the education period? A practical reflection on the example of Polish studies' education 18

PRE-SCHOOL EDUCATION

Katarzyna Sadowska, Anna Cwalina – In dialogu with a child up to three years old 22

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Klaudia Kowalska – Is Sketchnoting the new alphabet? Conceptualisation of Alan Paivio's Dual Coding Theory 31

OLD & NEW READINGS

Tymoteusz Ławecki, Klaudia Żernik – The process of primary and secondary socialization and the childhood quality of creative children in younger school age 41

Polish and English versions of abstracts are available here: www.weakapit.pl

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIĘĆ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Zlatica Bakošová (Słowacja), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Helena Kalábová (Czechy), Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrzęb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

Od Redaktora

OBSZARY PRAKTYKI EDUKACYJNEJ

Kazimierz Ostrowski

Konflikt szkolny w świetle psychomanipulacji uczniowskich i wychowawcze środki zaradcze

Streszczenie: Niniejszy artykuł poświęcony jest manipulacjom uczniowskim i wychowawczym środkom zaradczym. Szkolne manipulacje posiadają różne motywy. Zasadniczym celem osoby wywołującej określony dyskomfort wychowawczy jest maksymalizacja własnego interesu. Odbywa się to kosztem innych wychowanków i często doprowadza do konfliktów interpersonalnych. Manipulacja jest formą zamierzonego wywierania wpływu na osobę lub grupę. Stanowi ona program ukryty, który zaburza etyczny porządek wychowania. Autor przedstawia również wybrane scenariusze zajęć pozalekcyjnych w świetle profilaktyki szkolnej. Przedstawione rozwiązania metodyczne dotyczą zapobiegania niepożądanym zachowaniom.

Słowa kluczowe: psychomanipulacje, nauczyciel, uczeń, wychowanie

WOKÓŁ MYŚLI O WYCHOWANIU

Paweł Prüfer

Człowieczeństwo i podmiotowość w jednostkowo-społecznym scaleniu. Horyzont linearno-cyklicznego dojrzewania

Streszczenie: Socjologia diagnozuje i wyjaśnia problem jednostki i społeczeństwa oraz relacji, jakie między nimi zachodzą. Elementy te konstytuują człowieczeństwo i podmiotowość. Reintegracja jednostki i społeczeństwa staje się wyzwaniem o charakterze socjalizacyjnym i wychowawczym. Świat społeczny jako miejsce realizacji człowieczeństwa i podmiotowości jednostki, jest rzeczywistością zmiany, rozwoju i dojrzewania. Te nie są jedynie kierunkowe, lecz mają także charakter cykliczny. Można założyć, że obie determinanty rozwojowe mogą także łączyć się ze sobą i przenikać nawzajem. Celem analiz w artykule jest próba nakreślenia głównych elementów relacji między jednostką a społeczeństwem zachodzących w obszarze powiązania tradycji i nowoczesności, oraz wyeksponowania idei człowieczeństwa i podmiotowości, wyłaniających się jako cenne wartości. Ponadto, zakłada się, że takie socjologiczne zabiegi mogą inspirować teorię i praktykę wychowawczą.

Słowa kluczowe: człowieczeństwo, podmiotowość, relacja, rozwój, jednostka, społeczeństwo, metamorfoza, wychowanie.

Dominika Nelkowska

Natura zmian rozwojowych – przemiany w zakresie definiowania zjawiska rozwoju

Streszczenie: W artykule przedstawiono zmiany w zakresie definiowania zjawiska rozwoju oraz mechanizmów powstawania zmiany rozwojowej. Opisano klasyczne koncepcje i sposoby rozumienia natury rozwoju, wskazując ich nieadekwatność. Wyróżniono również rewolucyjne teorie, które dyktują współczesne kierunki badań psychologii rozwojowej. Podkreślono konieczność uwzględniania indywidualnego i wielowymiarowego charakteru zmiany rozwojowej oraz dynamiki przemian społeczno-kulturowych jako podstawowych, nie branych pod uwagę wcześniej, kryteriów formułowania metateorii i ogólnego modelu rozwoju.

Słowa klucze: rozwój, zmiana rozwojowa, natura zmian

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Marcin Dzikowski

Od szkoły podstawowej do doktoratu, czyli co zrobić, by przez całą edukację nie popełniać tych samych błędów? Refleksja praktyczna na przykładzie kształcenia polonistycznego

Streszczenie: Celem artykułu jest wskazanie zbieżności między treściami programowymi z zakresu języka polskiego szkoły podstawowej i średniej oraz błędami z zakresu redakcji tekstu popełnianymi przez autorów rozpraw doktorskich z różnych dziedzin wiedzy. Analizie poddane zostały wymogi egzaminacyjne (między innymi maturalne), co prowadzi do wniosku, że szkolne procedury przekładają się na życie codzienne niemalże bezpośrednio. W tym kontekście przeprowadzony został przegląd metod używanych przez nauczycieli szkół podstawowych. Autor zauważa, że niektóre kryteria istotne w szkołach powszechnych, przy ocenie doktoratów są całkowicie ignorowane, a także przestrzega przed dalekosiężnymi konsekwencjami zaznaczającego się już w szkole podstawowej rozróżnienia na teksty twórcze i pozostałe.

Słowa klucze: szkoła podstawowa, język polski [jako przedmiot szkolny], błąd językowy, doktorat, matura, treści programowe, metody nauczania

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Katarzyna Sadowska, Anna Cwalina

W dialogu z dzieckiem do lat trzech

Streszczenie: W niniejszym opracowaniu autorki koncentrują się na komunikacji dziecka w okresie wczesnego dzieciństwa, bowiem komunikacja, obok lokomocji i manipulacji, jest jednym z trzech kluczowych obszarów rozwojowych charakterystycznym dla tego okresu życia. Autorki sygnalizują potrzebę dialogu, interakcji z dzieckiem i potrzebę rozwijania kompetencji komunikacyjnych dziecka. Zwracają także szczególną uwagę na konieczność

tworzenia adekwatnych do potrzeb dziecka warunków rozwojowych i budowanie przywiązania pomiędzy dzieckiem i wiodącym opiekunem. Autorki przedstawiają także wyniki obserwacji własnej zrealizowanej w grupie 10 dzieci przebywających w żłobku, a dotyczące komunikacji niewerbalnej.

Słowa kluczowe: dziecko, komunikacja, dialog

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Klaudia Kowalska

Sketchnoting nowym alfabetem? Próba konceptualizacji zjawiska w pryzmacie Koncepcji Podwójnego Kodowania Alana Paivio

Streszczenie: Obraz wypiera słowo, stając się równie ważnym, jeśli nawet nie ważniejszym medium. Żyjący w epoce ikonicznej dominacji człowiek reorganizuje struktury swojego funkcjonowania. W artykule autorka zastanawia się, czy sketchnoting (forma graficznego wyrazu myśli, obrazowania wiedzy przy pomocy rysunków-szkiców i tekstu) ma szansę stać się nowym alfabetem. Rozważania prowadzi na marginesie Koncepcji Podwójnego Kodowania Alana Paivio, wykazując tym samym naukową zasadność intuicyjnych założeń sketchnotingu. W ostatniej części artykułu autorka zastanawia się nad możliwością aplikacji zjawiska w przestrzeni edukacyjnej.

Słowa klucze: sketchnoting, Koncepcja Podwójnego Kodowania, reprezentacje umysłowe

LEKTURY STARE I NOWE

Tymoteusz Ławecki, Klaudia Żernik

Proces socjalizacji pierwotnej i wtórnej a jakość dzieciństwa twórczych dzieci w młodszym wieku szkolnym

(Recenzja: Marzenna Magda-Adamowicz, *Jakość dzieciństwa twórczych dzieci 7–9-letnich w perspektywie rodzinnej i lokalnej*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2018, ISBN 978-83-7842-327-0).